

Forsøgslæreplan for psykologi B – valgfag, marts 2014**1. Identitet og formål****1.1 Identitet**

Psykologi er videnskaben om, hvordan mennesker sanser, tænker, lærer, føler, handler og udvikler sig universelt og under givne livsomstændigheder. Den videnskabelige psykologi bruger naturvidenskabelige, samfundsvidenskabelige og humanistiske metoder, og resultaterne fra forskningen anvendes i mange forskellige sammenhænge til forståelse af mennesket. Fagets historiske baggrund indeholder filosofisk og videnskabelig teoridannelse.

Psykologi i de gymnasiale uddannelser omfatter nyere forskning og teoridannelse inden for socialpsykologi, udviklingspsykologi, områderne kognition og læring samt personlighed og identitet.

1.2 Formål

Faget psykologi bidrager til uddannelsens overordnede målsætning, ved at eleverne får kundskaber i den videnskabeligt funderede psykologis kernestof og metoder. Formålet er at opnå evne til at analysere og reflektere over psykologiske forhold af såvel faglig som almen karakter samt kompetence i at forholde sig kritisk til psykologiske undersøgelser og teorier, herunder psykologiske teoriers historiske og kulturelle kontekst. Psykologi indgår i faglige samspil med naturvidenskabelige, samfundsvidenskabelige og humanistiske fag og bidrager således til en helhedsforståelse. Psykologi bidrager til udvikling af kompetencer, der gør eleverne i stand til at reflektere over egen studiepraksis og til at samarbejde med andre. Psykologi B bidrager til udvikling af kreative og innovative kompetencer gennem at give eleverne mulighed for selvstændigt at undersøge konkrete problemstillinger og fremsætte nye og løsningsorienterede forslag på baggrund af psykologifaglig viden. Ligeledes får de gennem psykologi muligheder for forståelse og respekt for menneskers forskellighed på baggrund af personlige, sociale og kulturelle faktorer, hvilket er med til at gøre dem kompetente til at navigere i en foranderlig og globaliseret verden.

2. Faglige mål og fagligt indhold**2.1 Faglige mål**

Eleverne skal kunne:

- demonstrere indgående kendskab til fagets stofområder, primært i forhold til det normalfuncionerende menneske
- redegøre for og kritisk forholde sig til centrale psykologiske teorier, begreber og undersøgelser og kunne forstå dem i en historisk-kulturel kontekst
- udvælge og anvende relevant psykologisk viden på konkrete problemstillinger og aktuelt stof og kunne forholde sig kritisk til denne viden på et fagligt grundlag
- inddrage forskellige perspektiver til forklaring af psykologiske problemstillinger herunder vurdere betydningen af historiske, sociale og kulturelle faktorer i forhold til menneskers adfærd
- redegøre for og kritisk forholde sig til fagets forskningsmetoder, herunder kunne diskutere etiske problemstillinger i psykologisk forskning, samt kunne skelne mellem hverdagspsykologi og videnskabelig baseret psykologisk viden

- formulere og afgrænse konkrete psykologiske problemstillinger og på den baggrund være i stand til at designe og gennemføre mindre former for feltundersøgelser, herunder kunne indsamle, analysere og diskutere data og anden psykologisk viden samt kunne præsentere resultaterne med brug af et metodisk begrebsapparat
- undersøge et konkret psykologisk problem og udarbejde og vurdere et forslag til en innovativ løsning af problemet på et fagligt grundlag
- formidle psykologisk viden skriftligt og mundtligt med et fagligt begrebsapparat på en klar og præcis måde
- perspektivere psykologis bidrag til såvel de humanistiske videnskaber som natur- og samfundsvidenskaberne, herunder kunne placere psykologisk viden i en videnskabsteoretisk ramme.

2.2 Kernestof

Kernestoffet er følgende:

Socialpsykologi

- gruppepsykologiske processer og social indflydelse
- interpersonel kommunikation
- social kognition, herunder stereotyper, fordomme og diskriminering
- kulturpsykologi.

Udviklingspsykologi

- menneskets udvikling i et livslangt perspektiv, herunder betydningen af arv, miljø, og kultur
- omsorg og familiens betydning for udvikling, herunder betydningen af sårbarhed og resiliens.

Kognition og læring

- psykologiske, sociale og kulturelle forholds betydning for læring, intelligens, motivation og hukommelse
- perceptionen og tænkningens betydning for menneskets forståelse af omverdenen.

Personlighed og identitet

- selv, identitet og personlighed
- individuelle forskelle i livsstil og håndteringen af udfordringer, herunder arbejde, stress og coping.

Psykologisk metode

- kvantitative og kvalitative undersøgelsesmetoder, herunder eksperiment, observation, interview og spørgeskemaundersøgelse

2.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof i faget psykologi, herunder det eventuelle samspil med andre fag, skal perspektivere og uddybe kernestoffet. Formålet med det supplerende stof er helt generelt at udvide den faglige horisont og sikre, at eleverne kan leve op til de faglige mål, som de er beskrevet under 2.1.

Til det supplerende stof hører følgende områder:

- sundhedspsykologi
- klinisk psykologi
- børne- og familiepsykologi
- neuropsykologi

- idrætspsykologi
- mediepsykologi
- arbejds- og organisationspsykologi
- pædagogisk psykologi
- retspsykologi
- innovationspsykologi.

Der tilrettelægges undervisningsforløb i mindst ét af disse områder. Udadvendte aktiviteter og feltarbejde kan indgå i arbejdet med det supplerende stof.

Afhængig af den enkelte uddannelses profil skal det supplerende stof, sammen med kernestoffet, tilrettelægges således, at det bidrager til realisering af den pågældende uddannelses formål. Der kan være tale om at vægte:

- det praksis- og anvendelsesorienterede
- arbejds- og erhvervsrelaterede perspektiver
- videnskabelige og metodiske forhold.

3. Tilrettelæggelse

Undervisningen tilrettelægges således, at eleverne opnår en helhedsorienteret og sammenhængende forståelse af de psykologiske forhold undervisningen omfatter. Læreren er ansvarlig for undervisningens tilrettelæggelse, og for at den gennemføres i varierende former og læringsrum.

3.1 Didaktiske principper

Det bærende princip for tilrettelæggelsen er en temaorienteret undervisning, hvor samtlige kernestoffets delområder er belyst ved undervisningens afslutning. De faglige mål er styrende for den pædagogiske tilrettelæggelse af de tematiske forløb. Eleverne skal sikres medindflydelse på undervisningens indhold og form, og de skal understøttes i deres selvstændighed og ansvarlighed ved brug af en bred vifte af undervisnings- og læringsformer. Disse og de metakognitive aspekter i faget skal inddrages således, at de medvirker til udvikling af personlige og sociale kompetencer baseret på et fagligt udgangspunkt, ligesom studiekompetencen skal udvikles gennem arbejdet med den kritiske tænkning og i samspil med andre fag. Gennem feltarbejde udfordres elevernes nysgerrighed gennem selvstændige små undersøgelser af konkrete problemstillinger med brug af psykologiske metoder. Feltarbejde kan indgå som en del af innovative projekter med det formål at fremme elevernes innovative kompetencer. I studieretninger kan feltarbejdet udføres i samarbejde med andre fag og medvirke til progressionen i elevernes skriftlige kompetence.

3.2 Arbejdsformer

Undervisningen organiseres med henblik på variation og progression. Der skal varieres mellem lærercentrerede og elevcentrerede undervisningsformer, og der skal veksles mellem induktive og deduktive principper, herunder projektor organiserede arbejdsformer, fx i arbejdet med at udvikle innovative kompetencer.

Alt efter mulighed etableres der forbindelse til den praktiske verden og eksterne aktører. Forskellige medier og relevante sites på internettet inddrages.

Feltundersøgelser og skriftlighed

Undervisningen skal omfatte udarbejdelsen af mindst ét større produktorienteret projektarbejde, hvor eleverne selvstændigt fordyber sig i en konkret problemstilling og gennemfører og bearbejder mindre former for feltundersøgelser med det formål at foreslå en innovativ løsning på det rejste problem. Projektet skal indgå i undervisningsbeskrivelsen.

3.3 It

It er et redskab til kommunikation, informationssøgning og formidling i psykologiundervisningen. Undervisningen omfatter desuden brug af og faglig stillingtagen til information fra diverse internet-baserede databaser og sider med psykologifagligt indhold.

3.4 Samspil med andre fag

Psykologi er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene og indgår i almen studieforberedelse/studieområdet ifølge de bestemmelser, der gælder for disse forløb. Når psykologi læses som studieretningsfag, behandles dele af kernestof og supplerende stof, så det bidrager til styrkelse af det faglige samspil i studieretningen. Fagets stofområder giver naturlige berøringsflader til samtlige fag, som på forskellige måder beskæftiger sig med mennesket, og samarbejdet med andre fag giver mulighed for fordybelse og større indsigt i de respektive fags bidrag til helheden.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Formålet med den løbende evaluering er at sikre kvaliteten af undervisningen samt styrke den enkelte elevs læring. Den løbende evaluering skal ligeledes vise elevens faglige kunnen i forhold til de i pkt. 2.1 beskrevne kompetencemål. Samtidig giver den løbende evaluering mulighed for at understøtte elevernes refleksioner over deres egen faglige udvikling.

Evaluering gennemføres flere gange i løbet af undervisningen i skriftlig eller mundtlig form. Det skal sikres, at der ved undervisningens afslutning har været benyttet forskellige evalueringsformer.

4.2 Prøveformer

Der afholdes mundtlig prøve på grundlag af et kendt tema med ukendt bilagsmateriale, valgt af eksaminator. Et prøvemateriales tema er kendt af eksaminanderne, da det svarer til et gennemgået forløbs tema.

Prøvematerialet udleveres på baggrund af lodtrækning dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer, til udarbejdelse af en synopsis. Prøvematerialet skal være forsynet med en overskrift, der angiver det kendte tema, og bilagsmaterialet skal være afpasset forberedelsestidens længde, dog max. 8 sider. Det samlede prøvemateriale skal bredt dække de læste temaer, og det enkelte prøvemateriale må højst anvendes ved tre eksamensenheder. Prøvematerialet sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Prøven gennemføres efter skolens leders valg som gruppeprøve eller som individuel prøve. Ved gruppeprøve skal der være to eller tre eksaminander i gruppen. Ved gruppeprøve tilrettelægges eksaminationen sådan, at der sikres grundlag for individuel bedømmelse af den enkelte eksaminand, jf. pkt. 4.3. Når faglige forhold gør det nødvendigt, undtager skolens leder en eksaminand fra gruppevis eksamination. Eksaminanderne kan vælge at forberede sig til prøven i grupper, hvis eksaminationen er individuel.

Eksaminanden eller gruppen af eksaminander skal i forberedelsestiden på baggrund af prøvematerialet udarbejde en problemformulering og på en faglig baggrund undersøge og diskutere de rejste psykologiske problemstillinger.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Ved gruppeprøve kan eksaminationstiden pr. eksaminand forkortes med op til seks minutter.

Eksaminationen er todelt.

Første del tager udgangspunkt i eksaminandens eller gruppens fremlæggelse af synopsen (i alt ca. 8-10 minutter pr. eksaminand). Anden del består af uddybende spørgsmål fra eksaminator og en faglig dialog mellem eksaminand eller gruppen af eksaminander og eksaminator.

4.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som de er angivet i pkt.2.1.

Bedømmelsen er individuel, og der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens mundtlige præstation.